

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à casu LXXVI. usque ad Casum CII. inclus. Materiam de Beneficiis
Ecclesiasticis, de Sacramentis in genere, & in specie de Baptismo,
Confirmatione, Eucharistiâ, Pœnitentia & Indulgentiis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

Casus XCVIII. De forma Absolutionis, ejùsque Ministro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39838

C A S U S X C V I I I .

De forma Absolutionis, ejus-
que Ministro.

Livius Pastor 1. In forma absolutionis omittit aliquando preces adjunctas, τὸ Ego & τὸ tuis. 2. Vel utitur solum his: Absolvete, vel: Absolvo vestram dominationem. 3. Putat formam verificari non posse de peccatis semel remissis. 4. Absolvit sub conditione. 5. Repetit absolutionem, quoties pœnitens quid novi affert. 6. Absolvit non absolutum à censuris, vel inscium sua excommunicationis. 7. Absolvit complicem. 8. Dubitat, an possit absolvere absentem, veleum, qui misit peccata in scriptis. 9. An eum, qui distractus sine absolutione recedit, & adhuc est in Ecclesia, vel obviat in platea; an agrotum ante edes. 10. Quid si Confessarius non sit plenè ordinatus, vel in peccato. 11. Quae scientia requiratur in Confessario. 12. Quid si dubitet de sua habilitate. 13. 14. Quid observandum Confessario circa rudes. 15. Adolescentes. 16. Ebriosos. 17. An possit negare vel differre absolutionem. 18. Quid si pœnitens sit in occasione peccandi. 19. Quid de consuetudinario. 20. Quid de molli emendationem desperante. 21. Quid de fornicario privato & publico. 22. Quid de recidivo in venialia. 23. Quid si Confessarius erravit, dcendo, contractum, votum, matrimonium esse invalidum, cum tamen sint valida, vel contra; an erraus circa obligationem restitutionis

nisteneatur ipse restituere; quid si sit Religiosus?
24. Qualiter pœnitens ad dolorem excitandus.
25. Qualiter moribundus obstinatus. 26. Quæ
remedia contra relapsum. 27. Contra peccata
venialia. 28. Contra septem capitalia Pro Re-
solut.

QUÆR. I. Quid circa formam Sacramenti pœ- 1.
nitentiæ, ejusque sensum.

2. Seq. 1. Forma est ipsa absolutio, quam
dat Sacerdos pœnitenti, consistit integraliter, &
prout usurpatur ab Ecclesia, in his verbis: *Ego
te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, &c.*
præmittitur *Misereatur*; deinde elevatâ manu ad
pœnitentem dicitur: *Indulgentiam &c.* sub-
jungitur: *Passio Domini, &c.* Hæc verba,
uti & antecedentia, solùm sunt de consilio; omit-
tere in forma tò *Ego*, vel tò *tuis*, vel *in nomine
Patris, &c.* ad summum est veniale, quia *Ego*
satis exprimitur in *absolvo*, & tò *tuis* in particu-
la *te*, & invocatio sanctissimæ Trinitatis, & fig-
num Crucis additur solùm ex consuetudine Eccle-
siæ, *Laym. c. 3. & Rituale Rom.* pro forma in ne-
cessitate assignat sola verba: *Absolvo te ab om-
nibus censuris & peccatis*, ubi tò *omnibus* non est
de præcepto; imò juxta aliquos omitti debet,
quia sæpè non remittuntur omnia venialia. Hæc
tamen ratio non ligat, quia tò *omnibus* habet
hunc sensum: ad quorum absolutionem es dis-
positus.

2. Forma essentialis juxta *D. Thom. p. 3. q. 84. 2.*
q. 3. Scot. in 4. d. 14. q. 4. & communio-rem T. T.
consistit in solis verbis: *Absolvo te*; tum quia
ea sola exprimit Conc. Florent. & Trident. *Sess. 14.*
c. 3. Tum, quia hæc verba se solis exprimunt
personam judicis, personam rei, & ejus absolu-

tionem; & circumstantia personæ confitentis peccata sua satis determinat, & significat absolutionem Sacerdotis cadere super peccata illius, licet id verba *Absolvote* per se non exprimant. Plures hanc sententiam dicunt esse certam, sed immeritò; nam ad essentiam formæ requiri hæc quatuor: *Absolvote à peccatis*, valdè probabiliter docent *Palud. Sotus Wiggers, Bosco, Gormatz.* & alii apud *La Croix. num. 633.* Ratio est, quia Christus *Joan. 20.* instituens hoc Sacramentum expressam fecit mentionem peccatorum, *quorum remisistis*; ergò sicut ex hoc, quod Christus instituens Baptismum, expressam mentionem fecerit baptizantis & baptizati, item Dei unius & trini, omnes docent hæc determinatè significari debere per formam Baptismi, & non solum per circumstantias, ita in forma pœnitentiæ exprimi debet *absolutio à peccatis*, idque innuunt *Flor. & Trid.* per tò *Sc.* cum dicunt, formam consistere in *Absolvote Sc. Conf.* Forma pœnitentiæ debet significare remissionem peccatorum, sed tò *Absolvote* non significat remissionem peccatorum, quia illa verba sunt indifferentia ad significandam remissionem vel censuræ tantum, vel peccati tantum; sicut tò *comedo* est indifferens ut significet comestionem piscis vel carnis; si dicas, verba determinari per circumstantiam factæ confessionis & intentionem Ministri; contrà est: Christus non assumpsit circumstantias, sed verba ad significandum effectum Sacramentalem; & forma Extremæ Unctionis essentialiter exprimit peccata, dicit enim: *Indulgeat tibi Deus quidquid peccasti, Sc.* Ergo multò magis requiretur hoc ad formam pœnitentiæ, quæ directè ad remissionem peccatorum instituta est. Deinde si sufficiat peccata significari per circum-

cumstantias : ergo etiam sufficiet sic significari personam absolvendi; ideoque si confessus dicat Confessario : Nunquid me absolvis ? Et Confessarius respondeat : Ita, tò ita sufficiet , quia in illis circumstantiis & ex intentione proferentis significat idem quod *Absolve te à peccatis*. Ex dictis patet, tò à peccatis sine peccato mortali omitti non posse, quia Sacramentum exponitur periculo nullitatis. Idem videtur, si omittatur tò te, & dicatur : *Absolve à peccatis tuis*, vel adhibeatur forma, quæ non habeat vim sententiæ judicialis, vel saltem est dubia, ut : *Mundote à peccatis*, vel dicatur in optativo : *Absolvat te Deus, absolvat te Christus &c.* vel deprecative : *O Jesu! solve hunc, &c.* Econtrà valet absolutio, si dicas : Absolve vestram dominationem, excellentiam, majestatem; item : Remitto tibi tua peccata, quæ verba sunt æquivalentia.

3. Sensus formæ : *Ego absolvo te a peccatis*, est hic : Ego autoritate mihi à Deo datâ, quantum est in me, tibi remitto tua peccata, vel do gratiam de se peccatorum remissivam ; undè patet, formam manere veram, etsi cadat super peccatis per contritionem vel aliam confessionem remissis.

4. Absolutio regulariter debet esse absoluta ; hinc illicita, & invalida est, si detur sub conditione de futuro, v. g. *Absolve te, si restitues, si intra tot dies concubinam dimittes* ; Ratio est, quia non est in potestate Ministri post applicatam materiam & formam suspendere valorem Sacramenti. Vid *Cas. 38. num. 17.* Valet tamen sub conditione de præsentis, & Sacramento intrinseca, v. g. *Absolve te, si verè doleas, si vis restituere offensam remittere, occasiones fugere, &c.* imò quandoque

que ob reverentiam Sacramenti sub conditione dari debet, v. g. dum Confessarius prudenter dubitat, an pœnitens sit dispositus, an habeat materiam sufficientem, an adhuc vivat, &c. Sufficit autem talem conditionem apponere in mente, etsi consultum sit eam etiam exprimere voce, maximè si forma aliis audientibus profertur.

5. In eadem confessione super eadem peccata sine causa repetere absolutionem per se est mortale, quia secunda absolutio est irrita defectu nove materiæ; plures tamen excusantur saltem à mortali ob inadvertentiam, perplexitatem, aut scrupulos, *Tamb. l. 1. c. 1. §. 3.* Si pœnitens post absolutionem statim redeat, & afferat de novo sola venialia, vel circumstantiam liberam, vel numerum in rō *circiter* satis expressum, v. g. dicit: *Circiter quinques pejeravi*, & rediens dicat: *Reverà pejeravi sexies*, non debet repeti absolutio, quia jam legitimè confessus, & absolutus est; si afferat numerum vel circumstantiam necessariam, vel mortale dubium, v. g. dicit: *Fui oblitus unius fornicationis; fui oblitus, quòd una fornicatio facta sit cum conjugatâ*, debet repeti absolutio; & imponi eadem, vel nova pœnitentia, ut Sacramentum sit integrum; an verò etiam dolor renovari debeat, dixi *Cas. 96. nu. 21.*

6. Peccat Confessarius mortaliter, si excommunicatum absolvat à peccatis, non præmissâ absolutione à censurâ; quia Ecclesia huic graviter prohibet usum omnis Sacramenti etiam pœnitentiæ; aliud est de suspenso & interdicto, nisi forsan interdicti causam dederit. V. dicenda *Cas. 116.* Si pœnitens accedat scienter cum excommunicatione, à quâ scit Confessarium absol-

verc

vere non posse, peccat mortaliter, & confessio est nulla; si verò ignarus, vel oblitus suæ excommunicationis bonâ fide accedat, absolutio erit valida; aliàs enim contingeré posset, ut quis per totam vitam suam bonâ fide absolveretur, & nunquam acciperet gratiam, nisi fortè perfectè contritus, quod præsumi non potest de piâ matre Ecclesia, quæ pœnas suas non vult esse *in destructionem, sed adificationem.* *Navarr. Suarez. Lugo Dian. p. 2. t. 4. R. 78.* Si confessarius potens absolvere à censuris, oblitum vel ignarum suæ excommunicationis absolvat formâ conluetâ: *Absolvo te ab omni vinculo excommunicationis & interdicti, in quantum possum, &c.* non tantum à peccatis, sed etiam excommunicatione liberat, ita ut pœnitens postea recordatus censuræ non indigeat novâ absolutione, *Lugo l. c. Tambur. l. 2. c. 10. §. 3.* quia Confessarius intendit absolvere, quantum potest & debet; atqui potest, ut supponitur, & etiam debet priùs absolvere à censurâ, antequam à peccatis: ergo.

7. Absolutio per se loquendo dari potest complici; ordinariè tamen fieri non expedit, maxime in materia carnis, in quâ confessiones propterea sæpè sunt sacrilegè, & novis tentationibus obnoxia; ideo in Diœcesi Colonensi omne peccatum mortale carnis externum Confessario complici est reservatum, ut dicam *Cas. seq. num. 17.*

QUÆR. II. Quid circa absolutionem absentis? 8.

R. I. Absolutio validè dari non potest absentis, quia Clem. VIII. Anno 1602. damnavit:

Lice

Licere absenti Sacerdoti per litteras, vel per nuntium peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem accipere, prohibetque ejus praxin pro omni casu; atqui si talis confessio, vel absolutio esset valida, non potuisset prohiberi pro omni casu; imò jure naturali & Divino obligaret pro casu necessitatis extreme tanquam medium necessarium salutis, & à Deo institutum, & Pontifex nihil prohibere potest contra jus naturale & Divinum: ergo. Unde relata propositio non solum damnata est copulative, ut voluit *Suar.* sed & divisivè, id est, quoad utramque partem, ita, ut nec valeat absolutio absenti facta, quod extra dubium est, nec confessio facta absenti, v. g. in scripto, nisi in præsentiâ repetatur, idque declaravit ipse Clem. expost in duobus Consistoriis, teste *Mezger. a. 8. Lugo d. 17. n. 64.* Nec obstat, quod absolvi possit moribundus sensibus destitutus, qui absente Sacerdote petiit Confessarium, vel dedit signa doloris, ut dixi *Cas. prac. num. 30.* nam talis adhuc confitetur Sacerdoti præsenti per alios velut interpretes, coram quibus dedit signa doloris, vel petiit Confessarium; similiter validè absolvitur, qui Sacerdoti absenti misit peccata sua in scriptis, & expost de iisdem se coram præsente saltem in genere accusat.

9. 2. Difficultas est, qualiter præsens esse debeat, ut quis validè absolvi possit; nam certum est, non sufficere, quòd quis possit videri vel audiri; nam audiri & videri possunt, simpliciter & longissimè absentia, ut stellæ cæli, sonus tormenti bellici, &c. Dico igitur cum *Tamb. Sparer n. 610.* sufficere præsentiâ moralem, intra quam homines communi modo colloqui

solent; quod plures extendunt ad 20. & plures passus, & admitto in casu necessitatis, dum prior accessus ad captivum, occidendum, peste infectum, &c. non conceditur.

3. Si pœnitens factâ Confessione ex simplicitate, vel distractione abeat ante perceptam absolutionem, aut Confessarius distractus eam dare oblitus sit, recordetur autem, dum pœnitens dicto modo adhuc est præsens, etsi abire cœperit, validè eundem recedentem absolvit, quia est moraliter præsens, & habet jus ad absolutionem, quam petiit, & adhuc peteret, si sciret se eam non percepisse, si talis pœnitens absque robore, infamiâ, vel alio incommodo revocari posset, id foret consultissimum; si jam longius abiit, vel nescias, quantum distet, commenda rem Domino DEO; si expòst petat à te Communionem, & recorderis non datæ absolutionis, cum ante Communionem secretò absolve; quod etiam locum habet, si post breve tempus in Ecclesiâ, vel plateâ, antequam credatur dolorem revocâsse, tibi obviet, quia habet jus ad absolutionem, & adhuc præsumentur dispositus; sed quid si Confessarius vocetur ad moriturum, an validè eum absolvit ante ædes constitutus intra 20. passus, etsi eum nec videre, nec audire possit? R. Nequaquam, quia eidem non est moralitè & humano modo præsens.

D. D. cit.

QUÆR. III. Quid de Obligatione Confessarii in genere?

R. Seqq. 1. Minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos completè ordinatus habens jurisdictionem. Est de fide ex Flor. & Irid. D. co, completè; nam si quis tantùm ordinatus sit per

tra-

traditionem patenæ & calicis, accipit quidem potestatem in *Corpus Christi verum* consecrandum, non tamen in *Corpus Christi mysticum* seu fideles absolvendos; quòd si Episcopus imposuisset ei manus prætermisâ traditione calicis, ordinatio foret invalida, quia potestas absolvendi necessario supponit potestatem consecrandi.

2. In Ministro requiritur status gratiæ, alias tot peccata admittit, quot pœnitentes absolvit, tot enim distincta conficit Sacramenta; probabile tamen est, absolventem in necessitate, vel casu repentini obitûs etiam seclusâ perplexitate non peccare mortaliter, si præviè non conteratur, imò nec venialiter, si pio motu se convertat ad Deum, & proponat opportunè confiteri. V. *Cas. 88. n. 19.*

12. 3. Requiritur *Jurisdictio*, de quâ *Cas. sep.* Deinde *congrua scientia*, ut possit esse Minister Sacramenti, Judex, Medicus, & Doctor, in his quatuor officiis fundatur omnis Confessarii Obligatio, ad quæ si se sciat ineptum, ex defectu scientiæ, morum, vel aliundè, non potest Confessionale, multò minus Parochiam admittere; aut si admisit, tenetur se intra breve tempus qualificare, vel officium dimittere; idem dic de eo, qui antecedenter fuit capax, sed expòst est oblitus suorum principiorum. Ratio est, quia aliàs sæpe faciet injuriam Sacramento & pœnitentibus.

4. Confessarius ut *Minister Christi* debet sollicitè, fideliter, reverenter, & dignis Sacramentum ministrare; procurare, ut fiat integrè, juvando, si opus est, pœnitentes in examine, disponendo ad serium dolorem, propositum, &c. saltem tunc si advertat aut prudenter cre-

dat pœnitentem in aliquo substantiali deficere; eo quod v. g. ignoret motiva fidei, spei, aut alia necessaria necessitate medii; tunc enim ante absolutionem necessario debet instrui, etiam si ignorantia foret invincibilis; item si laboret ignorantia vincibili in materia graviter præcepta; si non sat serio proponat offensas remittere, honorem aut bona ablata restituere, occasiones noxias devitare, inimico reconciliari, &c. quia uno horum deficiente Sacramentum foret nullum & sacrilegum. Si pœnitens ob angustiam temporis aut ob nimiam ruditatem, tam cito instrui non posset; deberet ad Parochum suum, vel in aliud tempus pro meliore instructione dimitti. Motiva quibus pœnitentes ad dolorem & propositum practicè disponi possint exhibebo infra

q. 8. *Ut Judex* debet discernere posse inter mortalia & venialia, inter numerum & speciem; proportionatam imponere pœnitentiam, satisfactionem, restitutionem, reconciliationem, &c. *Ut Medicus* debet dare posse pœnitentias medicinales, suggerere media opportuna pro evitandis peccatis eorumque periculis, &c. huiusmodi remedia sive generalia, sive particularia dabo hic q. 9. item debet scire & habere speciales & diversas methodus agendi cum diversis pœnitentibus, aliter enim dirigendus est doctus, aliter rudis, aliter durus, aliter pusillanimis, aliter vir, aliter puer &c. *Ut Doctor* debet nôsse Casus, à quibus possit vel non possit absolvere, debet posse instruere in rebus fidei, & ad salutem; aut Sacramentum necessariis, resolvere dubia circa restitutionem, contractus, valorem matrimonii, aliasque obligationes, &c.

12. 5. Si dubites de sufficientia tuæ scientiæ, vel
 habilitatis, & Superior nihilominus jubeat con-
 fessiones audire, debes obedire, quia in dubio
 est præsumptio pro Superiore existente in pos-
 sessione potestatis præceptivæ; similiter si ab or-
 dinariis examinatis debitè, & sine fraude sit
 approbatus, potes te judicare capacem, modo
 principiorum tuorum non obliviscaris, ac in diffi-
 ciliores casibus libros, aut viros doctos consu-
 las; neque enim requiritur scientia summa, sed
 sufficit mediocris, quæ studio ac lectione conser-
 vetur, augeaturque. Et quamvis officium con-
 fessarii sit multum grave & laboriosum, nemo ta-
 men (modo capax sit) facilè ab eo debet abster-
 reri; audire enim confessiones est actus verè He-
 roicus teste Ludov. de Ponte, Deo gratissimus &
 summè meritorius; quo omnia misericordiæ spi-
 ritualis opera modo exercentur perfectissimo; ibi
 docetur ignorans, corrigitur errans, erigitur pu-
 sillanimis, solatur mæstus, excitatur tepidus, ter-
 retur obstinatus, confringitur durus; redimitur
 captivus, solvitur à servitute peccati, nudus ve-
 stitur veste gratiæ; datur potus & cibus spiritualis
 indigenti; & cum non fallat qui dixit *Beati mise-
 ricordes quoniam ipsi misericordiam consequentur*;
 quid à misericordiarum patre non speret bonus &
 industrius Confessarius? quia non est misericordia
 quæ hanc adæquet.

13. QUÆR. IV. Quid observandum Confessario
 circa rudes, pueros, ebriosos, &c.

R. Observari debent seqq. 1. Ingressurus con-
 fessionale impleret gratiam Spiritus S. faciat in-
 tentionem absolvendi pœnitentes, prout eorum
 dispositio exigit.

2. Moneat opportunè pœnitentem, si numerum, vel speciem omittat, vel alterius peccatum manifestet.

3. Caveat omnem somnolentiam vel distractionem, ne confessio fiat pœnitenti gravis, & odiosa, eò quòd teneatur peccata secundò repetere.

4. Sit patiens & mitis, maximè circa scrupulosos & rudes; duos & obstinatos suaviter terreat, propositâ severitate Divini judicii, rigore pœnarum, &c. Quòd si occurrat peccatum valde enorme, non det signa admirationis, vel indignationis, ne circumstantes suspicentur dici peccatum gravius, & sic frangatur sigillum.

5. Ignaros & rudes instruat circa motiva fidei, spei, contritionis, juxta formulam *Cas. 13. num. 13. & 14.* exhibitam, vel similem; doceat modum se examinandi juxta præcepta Decalogi & Ecclesiæ, juvet, si opus, in examine juxta cujuslibet statum & conditionem, interrogando primùm de minoribus, v. g. de turpi colloquio, de osculis, deinde de tactibus, desideriis, & sic consequenter; si pœnitens memoriter confiteatur, non turbet ordinem, interrogando speciem, vel numerum, nisi fortè uno verbo, quando est periculum oblivionis, & statim reducat ad ordinem narrandi, ubi ultimò cessavit; in examinando numero vel circumstantiis non sit importunus, vel curiosus, præsertim in materia luxuriæ, ne multa interrogando doceat, quæ pœnitens ignorabat, sicque occasionem præbeat ulteriùs investigandi, Confessarium tradu-

Dd

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. III.

ducendi; & si leviora, v. g. verba turpia, vel cogitationes neget, opus non est interrogare de factis; satius est circumstantiam omitti, quam nimiam investigatione se aut penitentem exponere periculo turpis consensus.

6. Non sit festinus accelerando confessiones, expedit paucos bene, quam multos obiter & saepe non satis dispositos absolvere. Sit discretus & prudens, dirigendo penitentem, non semper secundum opinionem rigidiorum, neque semper secundum benigniorum, sed prout in Domino iudicaverit penitenti magis expedire nunc secundum hanc, nunc secundum illam, modo utraque verè sit probabilis & in praxi tua; ideoque oportet Confessarium scire, quænam sententiæ verè sint tales.

7. Habeat specialem modum dirigendi pueros, de quibus sapissimè dubium est, an sufficienter sint instructi, an habeant fidem, & dolorem supernaturalem, an verè peccarint, &c. quòd si puer levissima quædam asserat, & dubites de sufficiente dispositione, vel capacitate, eò quòd rosario suo ludat, huc illucque respiciat, &c. eum cum solâ cruce dimitte: quòd si asserat graviora, aut ea, de quibus dubitas, an sint mortalia, eum ad fidem, & dolorem dispone, v. g. quærendo, quare confiteatur? Si respondeat, ideo, quòd confitentes veniant ad cælum, non confitentes ad infernum; quare ulterius, unde id sciat, & an putet esse cælum? An credat quòd peccatoribus infligatur ignis infernalis, & quare; &c. Si dicat, ideo quia Deus hoc dixit; interroga, an Deus non possit errare aut mentiri? Si respondeat bene,

confirmandus est in fide, & cætera myſteria ei ſunt proponenda; deinde interrogandus, quare doleat, & proponat non ampliùs peccare? An poſſit ſuſtinere perpetuum ignem, vel ſaltem tenere unum digitum in candela? &c. Item ei deſcribi debet turpitudò peccati, quæ faciat deformem inſtar dæmonis; econtrà gratia Dei faciat pulchrum inſtar Angeli, inculcanda beneficia Divina, ſcilicet quòd nos creârit, redemerit proprio ſanguine, quòd paratus ſit dare gaudia æterna, quòd ſit pulcherrimus, amabiliſſimus, digniſſimus amari, &c. Quòd ad examen puerorum, poterit hoc fieri circa diſtractiones, garrulitates ſub Miſſa, mendacia, inobedientiam, rixas, cognomina, furta, illuſiones ſenum, &c.

8. Pleraque hæc etiam ſerviunt in confeſſione adoleſcentum, & juvenum, quibus ulterius ſuadenda eſt frequens confeſſio, & fidelis primarum tentationum manifeſtatio; hæc enim ſunt remedia efficaciſſima hanc ætatem ad quævis vitia pronam continendi in timore Domini; etiam monendi ſunt, ut ſe ſolo addant numerum, & ſpeciem, eumque in finem ſe diligenter examinent, nec ex pudore aliquod grave omittant, aliàs committi mortale ſacrilegium.

9. Hæc omnia ferè etiam tenent de ruſtis aliisque rudibus, qui quândoque magis ſunt ignorantès quàm pueri, adeoque hoc, vel ſimilimodo ad dolorem diſponi poſſunt, v. g. dicendo: Quid ſi offendiſſes Principem, qui tibi veſtes, alimenta, & omnia daret, qui etiam te vellet hæredem inſtituere, &c. econtrà vellet graviffimis pœnis afficere, ad rogam condempna-

re, casu quo in animo eum offendendi perseverares, nunquid doleres te ejusmodi Principem offendisse, velleque eum posthac non offendere, sed amare? &c. Ejusmodi & major Princeps est Deus, &c. Examen autem horum potest esse circa detractiones, contumelias, furta, blasphemias Sacramentales, perjuriam advertenter facta, ebriitates, superstitiones, neglectas Missas, luxurias, &c.

16. 10. Confessarius ebriosorum debet eos obligare ad evitandas occasiones potationum, imò quandoque pro pœnitentiâ imponere abstinentiam à tali potu, maximè istis diebus, & locis, quibus solet esse occasio ebrietatis; quòd si nullâ viâ potus ob præsentiam necessariorum hospitem evitari posset, poterunt adhiberi media naturalia contra ebrietatem, quorum usus sine justa causa est veniale contra temperantiam, de confessario homicidæ V. Casus 42. n. 17.

17. 11. Confessarius quandoque tenetur negare absolutionem, ut si pœnitens nolit ea facere ad quæ sub mortali obligatur, v. g. famam, aut pecuniam restituere, offensam remittere, impedire peccata aliena, quando commodè potest, negotiationes illicitas ommittere, actiones scandalosas evitare, occasiones proximas tollere; e contra si pœnitens verè est dispositus, non potest sine gravi peccato absolutio negari, quia habet jus ad illam; potest tamen ex rationabili causa differri, v. g. in confessione generali per aliquot dies continuanda, ut exploret, an pœnitens interim faciat, quod iustus hactenus neglexit, v. g. an ablata restituat, inimico se reconciliet, conatum emendandi adhibeat, &c.

QUÆR.

QUÆR. V. Quid de constituto in periculo, vel 18.

occasione peccandi?

R. Seqq. 1. Per periculum & occasionem peccandi hîc intelligitur aliquid inclinans, vel disponens ad peccatum; quòd si adeò vehementer inclinaret, ut quis consideratâ suâ infirmitate & dispositione frequenter, vel communiter cadat, dicitur respectu istius periculum proximum, v.g. si decies eas ad domum Cajæ, & cadas octies vel septies, domus Cajæ erit tibi periculum proximum & quidem moraliter certum; si cadas ter, quater vel quinques, erit periculum probabile; cadas semel vel rarò, & quasi casualiter, erit periculum leve, & occasio remota, quam non obligaris fugere, quia ubique reperitur, & eam fugere est ferè impossibile, alioquin, ut ait Apost. deberemus ex hoc mundo exire.

2. Periculum proximum & probabile teneris fugere non tantum cum gravi tuo incommodo, uti jam certum est, sed etiam cum jacturâ omnium temporalium, & periculo vitæ, uti cum Cardena tenent plerique, qui scripserunt post Propositiones ab Innoc. XI. damnatas, 61. quæ sic habet: *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere; quinimò directè & ex proposito quarit, aut ei se ingerit.* 62. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* Item 63. *Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spiritali, vel temporali nostro vel proximi.* Huc etiam pertinet Propositio 41. damnata ab Alex. VII. *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hac nimis utilis esset ad oblecta-*

mentum concubinari, vulgo regalo, & deficiente illa nimis agrè ageret vitam, & alia epula tadio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inueniretur. Ratio est, quia qui amat periculum, peribit in illo, & censetur eo ipso etiam amare peccatum; hæc tamen intelligenda sunt de periculo peccandi formaliter, hoc est, consentiendi in ipsum peccatum, non autem de periculo habendi tentationes ad consensum; sic chirurgus potest causâ medendi attingere verenda alterius, quamvis ille tactus foret occasio proxima motuum aut tentationum, dummodo non adsit periculum proximum consentiendi his moribus, uti ordinariè tum non adest ob specialem Dei gratiam, si talis se præmuniat per orationem, fortia proposita, &c.

19. QUÆR. VI. Quid de consuetudinario?

R. Seqq. 1. Si seriò doleat & proponat, paratus occasiones proximas removere, primâ vice potest absolvi, imò & sapiùs, si remedia à te præscripta adhibuerit, vel extraordinaria det signa doloris, vel sollicitè requirat nova remedia, aut paratus sit priora studioliùs applicare. Si tertio quaterve redeat cum iisdem peccatis, cum eodem vel majori numero, vehemens est suspicio, & justa præsumptio, quòd nullus, vel exiguus resistendi conatus adhibitus fuerit, ac defuerit verus dolor & propositum, adeoque tunc ad tempus, sine absolutione erit dimitteendus, cum magnâ tamen discretionem & prudentiâ, ne aut severitate avertatur à regressu, aut lenitate seducatur, sicque peccet, ac Confessarius cum illo. Notanda hîc etiam est Propositio 60. ab Inn. XI. damnata;

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, modo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

2. Quodam consuetudinem mollitiei, cuius occasio semper est præsens, vix efficacius remedium est quàm frequentissima confessio apud eundem Confessarium, v.g. bis vel ter qualibet septimanâ, quamvis aliquando absolutio sit differenda, ut Confessarius videat, num aliquem conatum adhibuerit; etiam iuvabit quàm maximè ei suadere, ut manè & vespere, aut etiam aliquoties per diem propositum renovet, & coram Crucifixo genuflexus toto corde dicat: *Domine DEUS! qui flammæ aternas luxuriosis præparâsti, promitto & voveo amore Jesu pro me crucifixi, vel talis Sancti N. hâc die hâc nocte, abstinere ab omni tactu turpi.* Si pœnitens desperet de emendatione, non poterit efficaciter proponere emendationem, quàm sibi persuadet nunquam futuram, ideoque nec absolvi; nisi præviè eum erigas ad spem & fiduciam, quâ confidat per auxilia Divina se tentationes superaturum; si tu ipse de ipsius emendatione desperes, de facto tamen eum putes habere sincerum dolorem, propositum, & fiduciam in auxilio omnipotentis gratiæ, quamvis de propriis viribus omnino desperet, potes & debes eum absolvere nisi fortè ad probandam ejus constantiam, & augendam vigilantiam expediret absolutionem paulisper differre.

3. Si advertas pœnitentem esse in occasione proxima extrinseca, coge ut eam deserat, vel ^{21.}

si sine gravissimo damno eam deserere non possit, faciat ex occasione proximâ remotam, muniendo se per quotidianas preces, proposita, confessiones, &c. Quòd si etiam his non obstantibus maneat idem periculum relabendi, uti ordinariè manet in fornicario, qui in propriâ domo habet concubinam, &c. tenetur eam tollere etiam cum periculo famæ, & vitæ, aliàs absolvi non potest, *Laym. La Croix. l. 5. à num. 252. Sporer nu. 328.* ubi benè notat, concubinarium publicum vix unquam absolvi posse, nisi injectâ prius infamipellice, quia eâ non ejectâ continuat scandalum; econtrâ concubinarium occultum in aliquo, sed rarissimo casu absolvi posse, concubinâ nondum dimissâ; si scilicet pro nunc non habeat affectum ad eam, & in gravi morbo non posset habere aliam, quæ ei inserviat, aut nunc dimissâ certò credatur ejus occultas turpitudines evulgatura, vel aliud damnum gravissimum illatura, tunc si credat non esse periculum lapsûs, assecuretque, quòd eam proximè non obstante quocunque incommodo velit dimittere, poterit Confessarius prudenter condescendere. Sed quid si filia habeat turpem consuetudinem cum famulo, quem nec potest dimittere, nec scelus sine infamia aperire, neque fugere sine gravissimis incommodis? *g.* Debet ex occasione proxima facere remotam, se indies muniendo per proposita, cavendo ejus alloquium, vel confortium, servum monendo, ut dimissionem perat, vel minando sceleris manifestationem, si hæc non juvent, debet potiùs per se, vel per alium crimen patri aperire, fugam, vel mortem eligere, matrimonium inire, quàm cum proximo peri-

culo relabendi servo commanere. Idem est de filio familias habente consuetudinem cum samula. Ulterius hinc notandum, quod consuetudinario se jam emendare volenti suadenda sit confessio generalis; prudenter enim timeri potest, ne ejus confessiones persæpè fuerint sacrilegæ defectu efficacis propositi, quod si semper habuisset, non tam diu in pravâ consuetudine perstitisset.

4. Si quis non adferat nisi mera venialia, & fere semper eadem; adhuc bis, ter, vel quater singulis septimanis absolvi poterit teste Henno, nisi aliunde appareat plus consuetudinis quam veri doloris aut propositi, ut contingere potest in eo vel eâ, qui ad hoc tribunal accedunt, ut Confessario placeant, ut bonam existimationem sibi acquirant, aut alios imitentur; de cætero frequens confessio omnino suadenda est, quamvis sæpè recurrant cum iisdem venialibus; præsertim si addatur peccatum ex vita priori, de quo quis certo doleat; quia hoc Sacramentum est longè utilissimum, causâtque ingentes gratias ex meritis Christi, & sic habet usus timoratorum, Sacerdotum tum Religiosorum tum sæcularium; prudens Confessarius sciet præscribere pœnitentias præservativas, aut suadebit, ut recidivi sibi met ipsis, tóties quoties, levem aliquam pœnitentiam imponant, quod si negligant; poterunt unâ vel alterâ vice communione privari.

QUÆR. VII. Quid si Confessarius in suo officio erraverit?

R. Si Confessarius in confessione admisit defectum, v. g. invalidè absolvendo, dando prin-

cipia falsa, dicendo, contractum, votum, aut matrimonium esse invalidum, cum tamen sint valida, vel econtrà; aut dixit esse licitum, quod est illicitum, &c. tenetur, si absque scandalo fieri potest, etiam post confessionem petita veniâ monere pœnitentem idque sive bonâ sive malâ fide processit; imò si in materiâ restitutionis non moneat eum, quem suo consilio falso obligavit, vel deobligavit, tenebitur ipse ad restitutionem, quia per suum consilium fuit injusta causa damni pœnitenti, vel alteri illati: hæc tamen intellige de consilio dato ex malitiâ vel ignorantia culpabili; nam si datum sit bonâ fide, erit quidem obligatio pœnitentem monendi, non tamen restituendi, si monueris; uti dum casu incendis alterius aedes, teneris quidem ex justitiâ restringere, quantum potes, si tamen non obstante tuâ industriâ exurantur, ad nihil teneris. V. *Cas. 37. num. 16. Cas. 42. num. 3.* Unum hic adde, quòd etiam Confessarius Religiosus teneatur dictis casibus restituere, quantum sine infamiâ potest; poterit autem sine infamiâ, si ex suo peculio, vel à suo Superiore petat aliquid ad necessarium & pium usum; imò oportebit emittere votum restituendi, si sic sub titulo pii voti Superior sit facilius concessurus licentiam; Ratio horum est, quòd lex naturalis restituendi obliget omnes, qui per ordinaria media satisfacere possunt; sed prædicta media respectu Religiosi sunt ordinaria, & per ea satisfacere potest, ut supponitur: ergo.

24. QUÆR. VIII. Qualiter pœnitens ad dolorem & propositum practicè disponi possit? R. Quamvis passim præsumi possit adultos benè educatos, debitè esse dispositos; expedit tamen, imò si de hoc prudens sit dubium, est gravis obligatio Con-

Confessarii, eos ad dolorem & propositum exci-
tandi, suggerendo motiva cuique congrua : hæc
autem præcipuè sunt quatuor, DEI bonitas,
peccati turpitudine, pœna & præmium; possunt-
que proponi in modos sequentes.

1. DEI BONITAS ; itane mi bone , non
erubuisti tot & tantis delictis offendere Deum
tuum , Creatorem tuum , optimum Patrem,
qui ab æterno te dilexit , creavit ad finem tam
sublimem , dotavit tot gratiæ & naturæ dotibus,
redemit te sanguine & morte Unigeniti sui , pe-
percit tibi usque huc, cum toties potuisset justissi-
mè corpus & animam mittere in gehennam ? an
non intimè dolebis , quod tam amabilem Deum,
tam benignum Patrem &c. adeò enormiter offen-
disti &c.

2. TURPITUDO PECCATI : quæso te
aususne fuisses rem adeo fœdam patrare coram
hominibus, coram parente tuo , Domino aut
Principe; an non credis Deum ubique præsen-
tem, omnia etiam occultissima clarè intueri, &
nihil ita horrere, abominari, & punire sicut
peccatum? quomodo ergo rem adeò abominan-
dam ausus es committere in oculis supremæ Maje-
statis, suavissimi Patris, Creatoris, Redemptoris
tui, quem tenebaris toto corde diligere, qui dilexit
te & tradidit semetipsum pro te? &c.

3. METUS GEHENNÆ. Quæso te mi di-
lecte; si pro certo scivisses debere te pro tali pec-
cato vivum comburi, lento igne assari, an ausus
fuisses illud committere? nonne fides te docet
quodlibet mortale mereri æternos gehennæ ig-
nes, præsertim tam fœdum, tam grande,
tam atrox, quid si in hoc statu Deus te mori per-
misset, ubi nunc esses? nonne arderes in
in-

inferno, in igne & sulphure arsurus in omnem æternitatem, ardent jam innumeri, qui minus peccaverunt quam tu; sed pepercit tibi benignissimus Deus, offerens gratiam & vitam; Eja ergo seriò dole quòd tam bonum amantissimùmque Dominum offendisti &c. Ex his prudens lector desume & retine ea, quæ pro conditione pœnitentis aut qualitate peccati fuerint magis opportuna; ita tamen, ut ultimatè semper ad agnitionem & amorem divinæ bonitatis pœnitentem suaviter commoveas.

25. 4. Si obstinatio fuerit præsertim moribundus, eo quod v. g. nolit offensam remittere, ablata restituere, pellicem ejicere &c. rotundè dices quod ipsum absolvere non possis, proinde ipsum tam certò fore damnandum æternisque ignibus deputandum, quam certum est Christum pro ipso & toto mundo esse mortuum: si nec sic proficias, debes in genua provolutus accedere ad pedes indurati, exhibere ipsi imaginem Crucifixi atque obtestari per innocentes Christi plagas, per coronam spineam, per sanguinem &c. ut sui ipsius misereatur, ut si non hosti, saltem ipsi Christo condonet &c. & si sit spes eum sic expugnandi, obligaris ad hæc ex charitate, ne anima ejus æternum pereat. *Sperer hic n. 315.*

5. Confessarius contra quævis vitia sibi seligat efficaciores quosdam S. Scripturæ textus, quibus pœnitentes ad cordis compunctionem, & melioris vitæ propositum opportunè extimulet, miram enim ad hoc vim habent: nam eloquium Domini vehementer ignitum Ps. 118. hujusmodi esse possunt seqq.

De Morte & Judicio: Quâ horâ non putatis filius hominis veniet Luc, 12. mors peccatorum pef-

peffima *Pf. 33.* cuncta quæ fiunt adducet Deus in
judicium *Eccl. 12.* Si justus vix salvabitur, im-
pii & peccator ubi parebunt, *1. Pet. 4.* ibit
homo in domum æternitatis suæ, *Ecclesiast.*
12.

De Inferno. Discedite à me maledicti in ignem
æternum *Matt. 25. v. 41.* quis poterit habitare
de vobis cum igne devorante, cum ardoribus
sempiternis. *Is. 33.* momentaneum quod dele-
ctat, æternum quod cruciat &c.

De Cælo : Quærite primum Regnum Dei, &
cætera adjicientur vobis. *Matt. 6.* Oportuit pati
Christum & ita intrare in gloriam suam *Luc. 24.*
non sunt condignæ passiones hujus temporis ad
futuram gloriam *ad Rom. 8.* Oculus non vidit nec
auris audivit... quæ præparavit Deus iis, qui dili-
gunt se *1. Cor. 2. &c.*

De Dei præsentia. Oculi tui (Deus) in omni
loco contemplantur bonos & malos *Eccl. 23.* Scru-
tans corda & renes Deus. *Pf. 7* Ipse novit ab-
scondita cordis *Pf. 43.* in ipso vivimus movemur
& sumus *Act. 17.* textus particulares contra pec-
cata capitalia dabo *Quæst. seq.*

QUÆR. IX. Quæ sint remedia contra relap- 26.
sum? R. Sunt varia: *Generalia*, quæ omnibus vi-
tiis, & *Particularia* quæ certis specialiter oppo-
nuntur, de utrisque aliqua dabimus.

1. Remedia generalia sunt : 1. attenta confi-
deratio eorum, quæ exposui *9. præc.* item qua-
tuor Novissimorum, juxta illud *Eccles. 7. v. 40.*
memorare novissima tua & in æternum non pec-
cabis. 2. Fervens oratio & gratiæ petitio. 3. Vi-
va præsentia Dei recordatio. 4. Propositi fre-
quens renovatio. 5. Fuga occasionis & otii.
Principiis tentationum statim obviare. 6. Libros
pios

pios legere. 7. Exercitiis Ignatianis vacare. 8. Conscientiam diligenter examinare. 9. Corpus & sensus mortificare. 10. Et præcipuè, sæpius & accuratè confiteri & communicare, præterquam enim quod tunc exercentur actus maxime meritorii, fidei, spei, contritionis &c. ex meritis Christi copiosæ conferuntur gratiæ; & nova semper auxilia contra quasvis tentationes; accedunt consilia & monita Confessarii, salutares pœnitentiæ &c.

27. 2. Contra Venialia consideranda sunt seqq. 1. omne veniale verè est offensa Dei, optimi Patris. 2. Est turpis animæ macula, ita Deo & Angelis invisâ, ut quamdiu in animâ, licet aliàs sanctissimâ, remanet, eandem à patriâ cœlesti excludat. 3. Ejus malitia est tanta ut pro eâ delendâ Filius Dei sanguinem suum fuderit, nec omnium Sanctorum lachrymæ, pœnitentiæ, martyria se sola ad eam abolendam sufficiant. 4. Minuit fervorem charitatis, intellectum obscurat, voluntatem indurat, in oratione & cultu divino gustum ac devotionem tollit. 5. Impedit auxilia gratiæ contra tentationes, ad peccatum lethale velut morbus ad mortem disponit. 6. Meretur pœnas gravissimas in vitâ præsentis & futurâ. Remedia validissima contra venialia, sunt accuratum, quotidianum & particulare examen in hoc vel illud vitium magis familiare, in ejus radices & occasiones; frequens propositi renovatio, pœna arbitraria pro relapsu &c.

28. 3. Contra peccata capitalia accipe seqq.
Contra Superbiam. *Textus Sacri* : Deus superbis resistit 1. *Pet.* 5. initium omnis peccati superbia, odibilis coram Deo & hominibus *Eecl.* 12. Qui se exaltat humiliabitur *Matt.* 13. Dis-

Discite à me quia mitis sum & humilis corde
Matt. 10. Exempla: pœna luciferi cum suis *Isa. 14.*
Nabuchodonosoris *Dan. 4.* Davidis numerantis
populum. *2. Reg. 23.* Herodis Agrippæ ab An-
gelo percussi. *Act. 12.* præscribantur humiliatio-
nes.

Contra avaritiam: *Textus Sacri*: Avaro ni-
hil est scelestius, hic enim & animam suam venia-
lem habet. *Eccl. 10.* Quid prodest homini, si uni-
versum mundum lucretur, animæ verò suæ de-
trimentum faciat. *Matth. 16. v. 26.* Radix
omnium malorum est cupiditas. *Tim. 16.* inde
lites, odia, rixæ, furta &c. *Exempla*: Giezi, *4.*
Reg. 5. Jezabel, *4. Reg. 9.* Heliodorus, *2.*
Mach. 3. Judas. *Act. 1.* Ananias & Saphira.
Act. 5. &c. imponantur primùm parvæ, paula-
tim majores eleëmofynæ; at non pro te aut tuis,
aliàs teipsum de avaritiâ suspectum facies.

Contra Luxuriam. *Sententia*: non manebit
Spiritus meus in homine quia caro est. *Gen. 18.*
qui talia agunt Regnum Dei non consequentur
Gal. 5. Fugite fornicationem. *Cor. 6.* Si oculus
tuus scandalizet te... Erue eum. *Matt. 18.* &c.
Exempla: diluviùm. *Gen. 7.* Sodomæ subversio.
Gen. 8. Samsonis interitus. *Jud. 7.* Davidis lap-
sus & pœna. *2. Reg. 12.* Salomonis perversio.
3. Reg. 11. &c. Expendat momentum volupta-
tatis, gehennæ æternitatem, cœli jacturam;
peccati turpitudinem; petat jugiter à Deo conti-
nentiam fugiat otium & quævis pericula. Absti-
neat ab omni periculoso visu, tactu, collo-
quio, &c. qui hic spernit modica, certò pau-
latim decidet. Injungantur afflictiones, jeju-
nia, & præ omnibus frequens Confessio apud

eun-

cundem Confessarium, devota Communio, moneatur, ut cogitationes statim aliò divertat &c.

Contra invidiam : *Sententia* : an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum. *Matt.* 20. invidia diaboli mors intravit in orbem. *Sap.* 2. v. 24. Invidia maximè nocet invidio, putredo ossium invidia *Prov.* 14. Exempla : Cain *Gen.* 4. Filii Jacob coacti postea adorare Joseph. *Gen.* 42. Core Dathan & Abiron quos ob invidiam in Aaronem, vivos absorbuit terra *Num.* 16. Saul in David. *1. Reg.* Satrapæ Darii in Daniele. *Dan.* 6. Judæi in Christum. *Matt.* 26. Injungatur invidio, ut oret pro æmulo, ei beneficiat, &c.

Contra Iram & Odium : *Sententia* : qui irascitur fratri suo reus est iudicio. *Matt.* 5. Deus non dimittit nisi dimittenti ex corde proximo suo. *Matt.* 6. mihi vindicta & ego retribuam. *Deut.* 22. qui odit fratrem suum homicida est. *1. Joa.* 3. discite à me quia mitis sum. *Matt.* 10. Sol non occidat super iracundiã vestrã *Ad Ephes.* 4. Exempla : Abimelech necatus à muliere. *Jud.* 9. Aman iratus suspenditur. *Ester.* 7. Cain occidit fratrem. *Gen.* 4. Herodes infantes. *Matt.* 2. Injungatur veniæ petitio, satisfactio pro injuria. Consideret exemplum Christi, Pater ignosce illis. *Matt.* 27. Oret pro inimicis, motus irã nil respondeat, nisi fortè verbis compositis, responsio mollis frangit iram. *Prov.* 25. caveat occasiones altercationis, &c.

Contra Gulam : *Sententia.* Quorum Deus venter est, gloria in Confusione ipsorum. *Phil.* 3. propter crapulam multi obierunt. *Eccl.* 27.

Non

Non in commestationibus & ebrietatibus *Rom.*
13. Exempla : Adam. *Gen.* 3. Esau. *Gen.* 25.
Noe ebrius nudatus. *Gen.* 4. Loth incestuosus
Gen. 19. Holofernes occisus. *Judith.* 3. Epulo
damnatus *Luc.* 6. Injungatur abstinencia, jeju-
nium fuga occasionis ; consideret exempla San-
ctorum, Christi jejunantis, felle & aceto potati
&c. Perpendat crapulae & ebrietatis foeditatem
plusquam bestialem, pericula, rei domesticæ dis-
pendia, &c.

Contra Acediam. *Sententia* : Multam maliti-
am docuit otiositas. *Eccl.* 35. Regnum cœlorum
vim patitur. *Matt.* 11. Omnem palmitem non
ferentem fructum tollet eum. *Jo.* 15. Exempla :
David otiosus in adulterium labitur. Isboset dor-
miens occiditur, servus talentum desodiens dam-
natur. *Matt.* 25. &c. Consideret sine bonis
operibus neminem salvati, aspiciat labores & ri-
gores multorum Religiosorum, tormenta Mar-
tyrum ; ærumnas & labores Christi ; videat
quantum sæculares molestiæ absorbeant, sæpè
pro re vanissima, & quid non faciendum pro vita
æterna ? plura qui voluerit, legat *Arsdekin.*

*Stoz, lib. 1. p. 4. à num. 13. & lib. 2.
à num. 135.*

Ec

CA-

R. D. 7. usen Theol. Moral. Tom. III.